

Internationalisering voor iedereen

Uitwerking van de visie en de missie van het practoraat internationalisering

1. Van handen en voeten geven aan internationalisering at home naar internationalisering voor iedereen

Bij internationalisering in het mbo-onderwijs, denken mensen al snel aan stagelopen of op excursie gaan naar het buitenland. Een groeiend maar relatief klein aantal studenten gaat nu de grens over in het kader van hun opleiding. Internationalisering is echter meer dan dat en wordt tegenwoordig vooral beschreven als een middel om studenten te begeleiden in en voor te bereiden op het leren, leven en werken in de (cultureel) diverse en internationaal georiënteerde wereld (samenleving, inclusief studie- en arbeidsmarkt).

Om alle studenten hierop voor te bereiden, zouden dus ook alle studenten bereikt moeten worden met internationalisering. En dat is mogelijk door internationalisering te integreren in het onderwijs; ook wel bekend als Internationalisation at home. Het practoraat internationalisering is ontstaan om hieraan handen en voeten te geven. Net vanuit de gedachte dat internationalisering voor alle studenten van belang is.

2. Visie en missie van internationalisering voor iedereen

Als practoraat internationalisering zien we het dus als onze belangrijkste opdracht om een bijdrage te leveren aan het bereiken van **alle** studenten met internationalisering. Door internationalisering bewust te integreren in het onderwijs, kunnen alle studenten bereikt worden. Door samen te bepalen welke internationale competenties studenten nodig hebben en daar gericht activiteiten voor op te nemen in (en buiten) je opleiding.

Internationalisering wordt dus gezien als middel om studenten te begeleiden en voor te bereiden op het leren, leven en werken in de (cultureel) diverse en internationaal georiënteerde wereld (samenleving, inclusief studie- en arbeidsmarkt).

Maar waarom dan? Waar moet je aan denken als we het hebben over de internationale en interculturele aspecten van dat leren, leven en werken? En hoezo is dat voor iedereen van belang?

Voorbeelden hiervan zijn:

- Vakmensen in de bouw die samen gaan werken met arbeidsmigranten tijdens de bouw van een kantorencomplex of de renovatie van een oud huis.
- Verplegers, verpleegsters en ander zorgpersoneel dat mensen met verschillende culturele achtergronden verzorgt, in verzorgingshuizen, ziekenhuizen of eigen woning.
- Als callcenter-medewerker collega's hebben uit de hele wereld.
- Bij een internationaal bedrijf gaan werken en met je collega's praten in een andere taal.
- Zaken doen met mensen in of uit België of Duitsland die veelvuldig in Nederland langskomen.
- Zaken doen met mensen uit de hele wereld, via de digitale snelweg.

Elk domein en/ of vakgebied kent wel internationale en/ of interculturele dimensies. Er is een nauwe link tussen dat wat er in een regio gebeurt en dat wat er op wereldniveau gebeurt. Op de een of andere manier hangen deze verschillende "niveaus" met elkaar samen, soms heel duidelijk, soms wat minder grijpbaar.

Wij denken dat elke opleiding in een regio, passend bij die regio en passend bij de visie (en filosofie) van de onderwijsinstelling in die regio, keuzes kan maken over dat wat ze studenten wil en kan meegeven in hun opleiding. Internationalisering kan en mag daarin niet ontbreken.

2a. Visie

Onze visie is dat internationalisering een integraal onderdeel zou moeten zijn van elke opleiding in deze tijd. Teams van docenten zouden daarom bewust internationale en interculturele dimensies in het onderwijs moeten integreren om alle studenten te bereiken en voor te bereiden op het leren, leven en werken in de (cultureel) diverse en internationaal georiënteerde wereld (samenleving, inclusief studie- en arbeidsmarkt).

Onze droom

Over 10 jaar is het geen vraag meer wat de rol van internationalisering is. Er wordt niet meer apart over gesproken. Maar opleidingen (docenten, managers, instellingen, regio's) denken samen en actief na over dat wat ze studenten willen meegeven in voorbereiding op hun toekomst.

Studenten worden zich in hun opleiding bewust van de wereld zoals die is, de rol die zij daarin spelen, wie ze zelf zijn en hoe ze zich hiertoe kunnen en willen verhouden. Studenten worden op sommige internationale dimensies van hun leven, werk en opleiding expliciet voorbereid omdat deze bewust gekozen zijn door een opleidingsteam om te integreren in de opleiding in aansluiting op de ontwikkelingen.

2b. Missie

Wij leveren een bijdrage aan de ontwikkeling van opleidingen die studenten voorbereiden op het functioneren in de (cultureel) diverse en internationaal georiënteerde wereld (samenleving, inclusief studie- en arbeidsmarkt). Door oog te hebben voor alle lagen binnen de organisatie willen we bijdragen aan meer bewustwording over het belang van internationalisering, gesprekken over het nut en de noodzaak van internationalisering in het onderwijs, de creatie van randvoorwaarden om internationalisering te kunnen integreren in het onderwijs en de bewuste stappen richting onderwijs dat ook voorbereid op de internationale dimensies van het leren, leven en werken. We verbinden internationalisering hiermee ook bewust aan andere thema's en onderdelen van het onderwijs en de organisatie zoals de onderwijsvisie, personeelszaken en studieloopbaanbegeleiding.

Onze missie in uitgangspunten

Waarom zijn wij op aarde?

Bijdragen aan ontwikkeling van geïnternationaliseerde curricula.

Welke behoefte ligt eronder?

Alle studenten wonen in internationale wereld (onderling verbonden, internationaal georiënteerd en divers)

Waar geloven wij in?

Dat je bij alle studenten zaadjes kunt planten om optimaal te functioneren in internationale samenleving.

Wat doen we?

Wij gaan werken met teams van docenten (kern om internationalisering voor iedereen te bereiken) om hen bewust te laten nadenken over de internationale dimensies in hun opleidingen (discipline in de regio, in Nederland en in de wereld). Wij doen onderzoek naar dit proces en naar "projecten" (en zelfs activiteiten) om handvatten te bieden aan deze docenten om na te denken over en handen en voeten te geven aan internationalisering van dit onderwijs.

Voor wie doen wij het?

Voor de studenten, zodat ze optimaal worden begeleid en voorbereid.

Voor de arbeidsmarkt, zodat de toekomstige professionals de kennis, vaardigheden en houding hebben die past bij wat er nodig is.

Voor docenten, zodat ze handvatten krijgen om de internationale dimensies in het onderwijs te integreren.

Wat zijn de unique selling points?

Werken met docententeams, kunnen experimenteren, leren, onderzoekend kijken en verslag uitbrengen. Kennis delen. Praktische handvatten bieden voor de mbo-sector.

Wat zijn onze kernwaarden?

Ondersteunen, aansluiten bij de vraag, kaders en informatie delen om in gezamenlijkheid stappen te zetten, nadenken over inhoud van de opleiding (onderwijs maken op een innovatieve manier), iedereen horen in het proces.

3. Uitgangspunten om internationalisering te integreren in het onderwijs

De volgende uitgangspunten helpen ons inziens bij de internationalisering van het onderwijs:

1. Breed gedragen visie – ga het gesprek aan over de gekozen visie.
Dit gaat over het waarom van internationalisering. Spreek hierover met elkaar. Het is goed om de verschillende beelden te expliciteren. Dit kan op verschillende plekken, in verschillende lagen van de organisatie, tussen verschillende lagen, tussen verschillende opleidingen en scholen/ colleges.
2. Ontdekken welke internationale en interculturele elementen van belang zijn voor de eigen studentenpopulatie.
Betrek het werkveld, de doorstroom, andere partijen in de regio en studenten bij dit proces. Pak de begrippen uit. Blijf niet hangen in algemene termen, maar concretiseer.
3. Maak keuzes wat je je studenten wilt meegeven.
Welke afgestudeerde lever je af? Welke kennis, vaardigheden en attitudes mogen we verwachten van deze afgestudeerde? Je kunt dit ook zien als geïnternationaliseerde leeruitkomsten.
4. Hoe wordt dit aan studenten bijgebracht tijdens hun opleiding, gedurende hun tijd bij het ROC?
Op welke momenten is er aandacht voor in de opleiding en hoe wordt dit opgebouwd? En welke activiteiten zorgen hiervoor?
5. Hoe ga je dit toetsen of meten? Hoe waardeer je de opbrengsten?
6. En op welke manier evalueer je of de gekozen aanpak werkt?

In de projecten die het lectoraat oppakt hebben we dan ook aandacht voor een of meerdere van bovenstaande uitgangspunten.

Ook hebben we oog voor:

- De **context** waarbinnen het proces plaatsvindt: welke stappen worden er gezet om internationalisering te verduurzamen in het onderwijs? Hoe ziet de context eruit waar het proces van start gaat? Welke stappen worden er door wie gezet en wat levert dat op?
- **Docentprofessionalisering** en facilitering van de docenten om hun rol en taak uit te voeren: wat is er nodig? Welke kennis, vaardigheden en attitude hebben docenten nodig om internationalisering te integreren? Welke drempels ervaren ze? En waarin hebben ze ondersteuning nodig in de vorm van tijd, (experimenter)ruimte, expertise, kennis?
- De verschillende mogelijkheden van activiteiten en wat deze op zouden kunnen leveren.

4. De rol van het lectoraat internationalisering

4a. Maatje in proces van internationalisering van het onderwijs

Het lectoraat internationalisering ziet zichzelf als maatje van de docenten bij het proces om internationalisering handen en voeten te geven oftewel bij de bewuste integratie van internationalisering in het onderwijs. Het eigenaarschap van dit proces ligt op teamniveau en/ of bij een opleiding, school, college of andere eenheid binnen de organisatie.

Het lectoraat verzamelt inzichten, kennis, netwerk, beleid, middelen, activiteiten, methodes op het gebied van internationalisering voor (en vertaalt dit naar) de praktijk van het mbo-onderwijs. Vanuit een onderzoekende houding begeleidt het lectoraat anderen in dit proces en probeert vanuit de verschillende casussen handvatten te bieden voor het proces van internationalisering.

Hoe doen we dit?

1. Door bewustwording binnen ROC van Twente en ROC Mondriaan te creëren dat internationalisering meer is dan op stage gaan in het buitenland. Bewustwording creëren bij management, beleid en docenten dat de wereld internationaal is en dat dit in hedendaagse opleidingen zou moeten terugkomen.
2. Door in gesprek te gaan met stakeholders die betrokken zijn bij bepaalde/ gekozen opleidingen om te benoemen wat de internationale dimensies voor desbetreffende opleiding zijn en dus te bepalen welke leerdoelen/ doelstellingen studenten binnen dit geïnternationaliseerde curriculum zouden moeten behalen.
3. Door projecten op te starten of aan projecten bij te dragen die tot doel hebben studenten internationale kennis, vaardigheden of houding aan te leren.
4. Door onderzoek te doen binnen deze projecten om bij te dragen aan de wegen die tot deze integratie kunnen leiden.
5. Door aandacht te hebben voor docentprofessionalisering.

4b. Alle lagen van de organisatie

Als je internationalisering een plek wilt geven in het onderwijs, dan zul je daar alle lagen van de organisatie bij moeten betrekken. Het vraagt om een visie op internationalisering die breed is en die breed gedragen wordt. Zowel op managementniveau als op uitvoerend niveau zal de organisatie op de een of andere manier geraakt worden door dit internationaliseringsproces. Een belangrijk element hierin is dat het initiële enthousiasme van de voorlopers uiteindelijk wordt geborgd in o.a. visie, beleid, strategie, onderwijsplannen, leeropbrengsten en personeelsbeleid.

4c. Docenten spelen sleutelrol

Docenten spelen een sleutelrol bij het internationaliseren van het onderwijs. Vanuit een KD krijgt een opleiding geur en kleur binnen een instelling in een bepaalde regio. Een groep docenten – soms het docententeam, soms een aparte curriculumcommissie of nog anders – maakt van het KD een opleiding. In het klaslokaal wordt het onderwijs gegeven door docenten en instructeurs. Ons uitgangspunt is dat docenten spil zijn in het toerusten van studenten op de internationale en interculturele elementen van maatschappij, studie- en arbeidsmarkt. Hierin hebben ze een voorbeeldfunctie (welk gedrag laten deze docenten zelf zien) en is het vooral van belang dat ze studenten kunnen faciliteren in de ontwikkeling van benodigde kennis, vaardigheden en attitudes. Het is van belang om docenten te faciliteren in het proces van internationalisering voor iedereen. Hiervoor is het van belang te weten waarin ze gefaciliteerd dienen te worden en op welke manier dit kan. Er is hier een duidelijke rol voor HR en een ROC Academie weggelegd. En misschien zelfs in de opleiding tot docent en/ of instructeur.

4d. Ook arbeidsmarkt en studenten betrekken

Onderwijs bereidt de studenten voor op de arbeidsmarkt, doorstroom naar een volgend onderwijsniveau (intern of naar het hbo) en op hun rol in de maatschappij. Het is daarom van belang om de (regionale) arbeids- en studiemarkt te betrekken bij de gesprekken over internationalisering van het onderwijs. Zij kunnen inzichten geven in de gewenste en nodige kennis, vaardigheden en houdingen.

Toekomstige, huidige en afgestudeerde studenten zijn daarnaast een belangrijke informatiebron. Zij zijn de beste vertegenwoordigers om te vertellen wat ze bezighoudt, hoe ze tegen de wereld aankijken, welke behoeftes zij hebben en welke kennis, kunde en houding ze al met zich meebrengen. Oud-studenten van de opleiding kunnen hierin een bijzonder functie in innemen, omdat zij de verbinding kunnen maken tussen het onderwijs dat ze hebben genoten en hun huidige positie in de maatschappij.

4e. Nauwe samenwerking beleidsadviseurs internationalisering

Het practoraat internationalisering werkt nauw samen met de beleidsadviseurs internationalisering. Vanuit de gedeelde visie dat internationalisering alle studenten zou moeten bereiken, bespreken we hoe we elkaar kunnen versterken. Het delen van inspiratie, het organiseren van plekken waar kennis gedeeld kan worden, het faciliteren van het gesprek over de silo's heen, het betrekken van verschillende lagen van de organisatie en de borging in visie, beleid en strategie, zijn typisch voorbeelden waarop beide partijen nauw samenwerken.

De beleidsadviseurs internationalisering schrijven het beleid en zorgen voor de implementatie hiervan binnen de organisatie. Het practoraat heeft hierin een adviserende rol en draagt bij aan de onderbouwing van dit beleid op basis van onderzoek – zowel uit de literatuur als op basis van praktijkgericht onderzoek. Het practoraat richt zich hierbij met name op de interne samenwerking met opleidingen en docententeams.

4f. Netwerken en samenwerken met andere partijen

Het practoraat probeert ook de samenwerking te zoeken met externe partijen, in en buiten de regio. Denk hierbij aan samenwerking met hogescholen (en universiteiten) in de regio, met andere onderwijspartners in en buiten de regio (zoals andere mbo-instellingen), samenwerking met andere practoraten en samenwerking met de beroepspraktijk. Hierbij sluit het practoraat aan bij bestaande netwerken en agenda's.

Het practoraat is in eerste instantie aan de slag voor beide ROC's, waarbij ze graag ook een inspiratiebron is voor anderen in het hele land.